

bi ponavljati le to, kar sem že drugod označil kot principijelno stališče, namreč napram Malorusom v Gališki. Vlada ima dolžnost ustrezati narodnim in kulturnim potrebam narodov, ali nobene koncesije ne bo dala, da bi drugi bili izzivani.

Iz tega je razvidno, da zahteva vlada mnogo od svoje administracije. Ta vprašanja spadajo sicer v zbornico, a potrebno je, da je vlada od svojih organov dobro poučena. Zato bo vlada skušala delati na to, da bodo uradniki in oblastva rada in z veseljem delala, da bodo dobrohotni in inicijativni, na drugi strani pa se vzdrževali strankarskega gibanja. Vlada mora v prvi vrsti skrbeti za uradnike, uradniki morajo v prvi vrsti zastopati interese vlade. Tudi v interesu narodov je, da se ne kazi razmerje mej vlado in uradniki in se podrejeni uradniki ne hujskajo zoper njih predpostavljence.

Finančni minister je že naznanil, da se bo vlada bavila z uredbo uradniških vdov in sirot in z uredbo uradniških plač. Vlada je že sklenila predložiti zbornici taka zakona.

Glede verskega vprašanja je vlada že pojasnila svoje principe in je od njih ne bo niti burna opozicija, niti zlobno podtikanje odvrnilo.

Načrt volilni reformi je že nekaj časa izgotovljen, tiskan in mogel bi ga koj predložiti, ker imam za to že najvišje dovoljenje, a ker vem, da bi se zbornica tedaj z volilno reformo ne mogla baviti, izjavljam, da ga predložim v prvi seji meseca februarja.

Vlada ne zahteva drugega, nego nepristransko priznanje, da je ustavna, dasi neparlamentarna in da želi s pomočjo poslancev doseči, kar je za državo najbolje.

Politični pregled.

Štajerski konservativci in Hohenwartov klub. — V Gradcu se je osnoval poseben odbor največ iz mlajših duhovnikov, ki delajo na to, da bi štajerske nemške konservativne poslance prisilili, da izstopijo iz Hohenwartovega kluba in se pridružijo katoliški ljudski stranki. Konservativni poslanci voljeni so največ s pomočjo duhovščine, za to se je pa ta odbor obrnil pred vsem do župnikov, da bi pritiskali na poslance. Štajerski konservativni poslanci so se o tem posvetovali, a sta posebno dva kmetska poslanca z vso odločnostjo ugovarjala iztopiti iz Hohenwartovega kluba. Posebno Kaltenegger neče nič slišati o tem. Karlon se pa v prav odločiti ne more. V Hohenwartovem klubu mu prav ne ugaja, ker ni prijatelj Slovencev, boji se pa, da bi pri katoliški ljudski stranki ne imel prave veljave. Ker se pa gospodje boje za svoje mandate in jim posebno prete nemški nacijonanci, je vsekako pričakovati, da izstopijo iz kluba, v katerem so Slovenci.

Proti vplivanju na volitve. — Poslanec Bareuther je v državnem zboru stavil predlog, da bi se izdal zakon, po katerem bi se huje kaznovalo vplivanje na volitve. Po sedanjih zakonih se tako vplivanje večkrat niti kaznovati ne more. Tako je ta poslanec predlagal, da se bo kaznoval z zaporom do jednega leta, kdo bi koga s kakim pretenjem odvrčal od volitve. Ravno tako se bode kaznoval tisti, ki bode hotel koga zapeljati, da voli po njegovi volji s tem, da bi mu obetal kako korist. Kaznoval se bode tudi tisti, ki vedoma voli, dasi nima volilne pravice, ali kacega zapelje k volitvi. Tudi bode kaznovan, kdor bi razširjal laž, da se je kak kandidat volitvi

odpovedal. Pravosodni minister se je o tem predlogu še precej ugodno izrekel. Levičarjem pa predlog ni posebno ugajal. Izročil se je kazenskemu odseku v pretres in poročanje in je le želeli, da kmalu zakon postane, ker ž njim se bodo preprečile marsikatere zlorabe pri agitacijah.

Deželni glavarjem dalmatinskim bode baje imenovan dr. Klaić. To ima gotovo namen Klaićevo skupino privabiti v Hohenwartov klub, da s tem vlada utrdi večino. Namestništvo dalmatinsko je predlagalo dr. Bulata za deželnega glavarja, a Badeni zanj.

Češko državno pravo. — Ministerski predsednik grof Badeni je naročil jednemu uradniku, naj dobro prouči vse akte v tajnem arhivu ministerstva, ki se tičejo češkega državnega prava. Kakor se kaže, se grof Badeni resno prizadeva, da bi napravil spravo s Čehi. Želeli je, da se mu to posreči. Zaradi tega so pa jako nevoljni Nemci, in se posebno graška „Tagespost“ repenči, da se Čehom ne sme ničesa dovoliti v škodo Nemcem. Žal je, da se grof Badeni še vedno ozira na levičarje. Baš zaradi levice neče vlada poddržaviti češke gimnazije v Opavi.

Nemčija. — Minister notranjih del Köller, ki je uprizoril zadnje preganjanje socialistov proti volji kanclerja kneza Hohenlohea, in ker je nasprotoval vojnemu ministru glede premembe vojaškega kazenskopravnega reda, je odstopil. Köllerjev nastop proti socialistom, da je teh volilna društva razpustil zato, ker so si v zvezi, ni bil po godu nobeni stranki, ker se mora vsaka teh bati, da bi se nji ravno kaj tacega lahko pripetilo, kajti tudi društva raznih družih strank, ne samo socialistov, so si v zvezi. Po društvenem zakonu to v Nemčiji sicer ni dovoljeno, vendar se pa ta zakon tudi lahko mileje tolmači in ne tako, kakor ga je tolmačil Köller, da je to-li strogo nastopil proti socialistom. — Nemčija ima čez 2 milijardi dolga. Teh 2000 milijonov dolga si je pa Nemčija naredila še le po letu 1876. ne glede na to, da je dobila za dobljeno vojsko proti Francozom l. 1870. od teh pet milijard odškodnine. Posledica teh velikih dolgov je vedno novo oboroževanje od l. 1870. naprej, ker se Nemčija boji Francije, da bi ji ta zopet ne vzela Alzacije in Lotaringije. Posledica tega, da si je Nemčija pridobila Alzacijo in Lotaringijo je torej ta, da je Nemčija v vedno večjih dolgovih.

Bolgarija in Makedonija. — V Bolgariji vlada v izvestnih krogih veliko navdušenje za Makedonijo. Posebno velikošolci se navdušujejo za njo. Minole dni je bil v Sredu velik tabor, katerega namen je bil pozvati vlado, da se odločno potegne za makedonske Bolgare. Shod je bil mnogobrojno obiskan. Dijaki-govorniki so napadali turško vlado in zahtevali od bolgarske vlade, da najodločneje od turške vlade zahteva izvedbo istih reform v Makedoniji, kakor jih je obljubila za Armenijo. Opozicijski poslanci so tudi močno zabavljali proti bolgarski vladi, kar je dalo povod pretepom, in žandarmerija je s silo udeležnike tabora razpršila.

Francija. — Dogodil se je zopet anarhistički napad v državni zbornici. Dne 6. t. m. je nekdo dvakrat ustrelil z galerije v zborovalno sobano. Zadel ni nobenega. Da so bili poslanci preplašeni, je umevno. Zločinca so prijeli. Imenuje se Lenoir in je trgovski pomočnik v Parizu. Trdi se, da se Lenoir ni nikdar pečal s politiko, z druge strani se zopet poroča da je anarhist. V zbornici utihotapel se je zvijačno. — Poslanec Walter je v zbornici predlagal, da naj se odkloni ves proračun bogočastja. Zbornica naj se s tem izreče za ločitev cerkve od države. Walter je s svojim predlogom pogorel.

Turčija. — Minoli teden je brzojavno poročilo vedlo povedati iz Carigrada, da so poslaniki vevlastij z ozirom na to, ker turška vlada nikakor ni hotela dovoliti, da bi vsaka velesila še po edno stacijsko ladjo nastanila v Bosporu izročili turški vladi ultimatum, to je ali dovoli ali pa te s silo primemo. Temu pritisku se je sultan udal in podpisal ukaz, s katerim se dovoljuje velesilam, nastaniti v Bosporu.

po dve stacijski ladiji. — Mej tem ko vladajo po Turčiji še vedno veliki nemiri in se dogajajo poboji in požigi, si velevlasti drugi proti drugi kažejo neko zaupnost. Rusija se boji, da bi Anglija naenkrat ne prihitela z vojnimi ladjami pred Carigrad. Vsled tega je pripravljena Rusija za vsak slučaj. V Sebastopolji ima Rusija pripravljenih sedem vojnih ladij in devet torpedovk, ki vedno čakajo povelja na odhod. Kratko je Rusija pripravljena na vojsko. — Na turškem dvoru je tudi vse narobe. Prišlo se je na sled zaroti zoper sultana in preprečilo na tega nameravan atentat. — Sajd pašo, kateremu je sultan hotel poveriti veliko vezirstvo, a je ni hotel vsprejeti, je pobegnil k angleškemu poslaniku in potem na angleško vojno ladijo. Sultan bi si rad tega s pod nog spravil ker ga sumi, da je on glava reformske stranke in ljudstvo hujska k vstaji. — Nered in zmešnjava v Turčiji sta največja.

Obrtnija.

Važna naredba za obrtne in gospodarske zadruge.

(Konec.)

Ta § zahteva, da bi se člani načelnštva takoj po izvolitvah objavili sodišču, da se zapišejo njih imena in namestniki v registre, in da bi se pri tem oglašeni priložile njih legitamacije, t. j. dokumenti, dokazujoči, da so oni dejansko izbrani od občnega zbora, torej je treba predložiti tudi tisti del zapisnika, v katerem so imena in odgovarjajoče dolžnosti oseb, kakor tudi število glasov, ki jih je dobil vsak izvoljenec. Nadalje zahteva ta paragraf, da bi člani načelnštva, t. j. vodja, blagajnik in kontrolor, podpisali se svojeručno v prisotnosti ali pa poslali svoje podpise, poverjene od notarja. Ti podpisi se hranijo pri sodišču v registerskih knjigah.

Vse to se mora ponavljati vsakrat pri izpremeni v sestavi členov načelnštva ali pri določi njih namestnikov.

Kako pa so posojilnice in konsumna društva doslej izpolnjevala zahteve paragrafa 16.?

Na osnovalnem občnem zboru so se pred vsem sprejela pravila, katera so podpisali vsi, ki so se udeležili zbora in tem prišteli se k članom zadruge. Od tega hipa vsa dejanja zadruge proizvajajo na osnovi pravil, t. j. izberejo se trije člani načelnštva in število členov nadzorništva, kakoršno določujejo pravila. Nadalnje skrbi nove zadruge so v tem, da brez zamude zapišejo v registre trgovinskega sodišča pravila in člene načelnštva. V ta namen morajo imeti v rokah točen prepis pravil, sprejetih in podpisanih na občnem zboru, in prepis zapisnika občnega zbora. S temi dokumenti odpravijo člani načelnštva k notarju, kateri potrди te listine. Notar pa more poveriti le v tem slučaju, ako so člani načelnštva notarju osebno znani, ali pa privedejo dve priči osebno znani notarju in poznajoči osebno vsakega iz členov načelnštva. Ako je opravljeno vse to, poveri notar prepis pravil in zapisnika in takisto podpise členov načel-

ništva. Poslednji, imajoči vse formalno poverjene prepise in pristne podpise, podajo trgovinskemu sodišču prošnjo za vpisanje pravil, imen, podpisov tudi namestnikov členov načelnštva v registre.

Iz tega je razvidno, koliko sitnostij, časa in stroškov provzročuje vpisanje v registre. Ako so bili po pretečenji treh let stari člani izbrani v novo za ista opravila, ker so se iskazali pošteni, sposobni in nesebični, nastalo je vprašanje, ali je potreba v novo prijaviti se sodišču za vpisanje istih oseb, in ali je potreba na novo poveriti njih podpise. Nekatera sodišča so reševala to vprašanje pritrdilno in so zahtevala ponavljenega vsega tu razloženega na podstavi § 16., v katerem ni previden slučaj ponavljenega odbora istih oseb na obrok, ki ga določujejo pravila.

Druga sodišča pa niso zahtevala tega, ker so ostala pravila in opravila oseb ista, in se njih podpisi uže hranijo v registerskih knjigah. To vprašanje pa je konečno rešila zgorej navedena ministerska naredba, ki govori, da ni potreba v novo poveriti podpisov, temveč je dovolj prosto prijavljenje, in s tem so posojilnice in konsumna društva oproščena od mnogih osebnih sitnostij in stroškov. „Hayka“ ilustruje to z naslednjim zgledom. Leta 1892. je bilo v Avstriji 2339 registrovanih zadrug. Denimo, da 1200 zadrug je izbiralo v novo iste osebe na naslednji obrok, in da je vsaka zadruga potrosila za zapisanje v registre le 20 gld., so skupno razdale ne manj od 24.000 gld., a taki odbori so proizhajali poprečno vsaka tri leta, in iz tega je možno zaključiti, kak dobrotnik in pokrovitelj teh zadrug se je pokazal s to svojo naredbo bivši pravosodni minister grof Schönborn. Nadaljuje olajšanje je pa v naslednjem. Ako stopi nov člen v načelnštvo na mesto jednega, izstopivšega iz načelnštva pred obrokom iz kakoršnega koli vzroka, ali pa tudi namestnika, pooblaščenega po posebnem poročtvu, ni treba, da bi se oglašanje za vpisanje v registre v novo poverilo notarjalno, ako ostavša dva stara člana načelnštva, podpisi katerih se uže hranijo pri sodišču, prijavita poslednjemu o določenju jednega novega člana načelnštva, in to nadomešča poprejšnje notarjalno potrjenje. K temu preprostemu prijavljenju pri sodišču po ostavših dveh členih je treba jedino priložiti potrjeni podpis novoizvoljenega člana, namestnika ali pooblaščenega; tega pa do novoizdane naredbe ni bilo, kajti prijavljenje o novo izbranem članu načelnštva so poprej morali poveriti pri notarju ali pa pri okrajnem sodišču. Poslednje pa je jako redko in nerado prevzelo na sebe to delo, ker so sodišča tudi brez tega obložena z obilimi opravili. Le tedaj, ako sta iz členov načelnštva izstopila dva člana, tako, da ostavši jedin nima prava, podpisovati firmo, je treba točno postopati po § 16. zakona o obrtnih in gospodarskih zadrukah.

Naposled je olajšanje pri sodiščih v tem, da po-